

Την Παρασκευή 30/5/2014 γνωστή φιλο-χρυσουγίτικη φυλλάδα δημοσιεύει στην πρώτη σελίδα της μια εμβληματική φωτογραφία του Σπύρου Μελετζή που απεικονίζει αντάρτισσα του ΕΛΑΣ με το ντουφέκι στο χέρι!

Τα δημοσιογραφικά θρασίμια που γοητεύονται από τη δράση του Κασιδιάρη και της αγέλης του, οι παραχαράκτες της ιστορίας και πλαστογράφοι των αγώνων του λαού μας, τόλμησαν με τη φωτογραφία της λεβέντισσας αντάρτισσας από τα αιματοποτισμένα βουνά της ανυπότακτης Ελλάδας, να συνοδεύσουν άρθρο που αναφερόταν στον... ηρωισμό (!) των γυναικών των προφυλακισμένων, για σωρεία εγκληματικών ενεργειών, στελεχών της ναζιστικής εγκληματικής Χρυσής Αυγής, για να πάρουν άμεσα την απάντηση που τους ταιριάζει.

Ο Σπύρος Μελετζής, ο θρυλικός φωτογράφος του Αγώνα, τράβηξε χιλιάδες φωτογραφίες οργώνοντας σπιθαμή προς σπιθαμή τους κάμπους και τα βουνά της Ελλάδας της Αντίστασης. Απαθανάτισε με τη μηχανή του τη φρίκη του πολέμου και τον ηρωισμό αυτών που πολεμούν για λευτεριά και δίκιο. Αποτύπωσε στο ασπρόμαυρο χαρτί τα πρόσωπα πολλών λαογέννητων αρχηγών, αξιωματικών και απλών μαχητών της Αντίστασης. Η φωτογραφία στην οποία αναφερόμαστε, με τη νεαρή αντάρτισσα Τιτίκα Παναγιωτίδου να κρατάει σφιχτά στα χέρια της το τιμημένο όπλο του ΕΛΑΣ, πέρασε στην ιστορία. Δημοσιεύτηκε σε εφημερίδες και περιοδικά, ταξίδεψε στον κόσμο, έγινε αφίσα που στόλισε αίθουσες συνεδριάσεων, γραφεία αλλά και παιδικά δωμάτια, έγινε γραμματόσημο¹. Έχει ενδιαφέρον να μάθουμε κάτι από την ιστορία της — πότε, που, πώς τραβήχτηκε—, αφήνοντας τους ίδιους τους πρωταγωνιστές, τον φωτογράφο και το «μοντέλο» του, να μιλήσουν. Ας δούμε πρώτα ποια είναι η Τιτίκα, που είπε ψέματα για την ηλικία της προκειμένου να της επιτραπεί

να καταταχτεί στον ΕΛΑΣ.

«Η Τιτίκα λοιπόν, σε ηλικία 16 χρόνων κατατάσσεται -από τον Φεβρουάριο του 1944- στην υποδειγματική διμοιρία Ανταρτισσών της ΙΧης Μεραρχίας του ΕΛΑΣ, στον Πεντάλοφο Κοζάνης. Στις 6 Ιουλίου 1944 η Τιτίκα θα παρουσιαστεί για εκπαίδευση, μαζί με άλλες έντεκα κοπέλες, στη Σχολή Εφέδρων Αξιωματικών ΕΛΑΣ στη Ρεντίνα Καρδίτσας. Τοποθετείται στον 1ο Λόχο με διοικητή τον υπολοχαγό Αλέκο Βραχιάτη. Θα αποφοιτήσει τελικά στις 5 Σεπτεμβρίου 1944. Θα ονομαστεί ανθυπολοχαγός και θα χρηματίσει Διοικητής Λόχου Ανταρτισσών, επιλέγοντας-ως αξιωματικός πλέον- το 28ο Σύνταγμα της ΙΧης Μεραρχίας ΕΛΑΣ.» **2**

Τον Αύγουστο του 1944 ο Σπύρος Μελετζής φτάνει στη σχολή με εντολή της οργάνωσης, για να φωτογραφίσει μαχητές και μαχήτριες του ΕΛΑΣ. Προσπαθεί να επιλέξει το καταλληλότερο πρόσωπο που θα συμβολίσει στον «έξω κόσμο» τη γυναίκα της αντίστασης.

«Είχαμε το στρατηγό Πούντιο. Μας κάλεσε ένα πρωινό όλες τις αξιωματικές, τις 11[...] Και λέμε εμείς τώρα όλες μαζί τι να μας θέλει ο στρατηγός; Μας παρουσιάζει τον Σπύρο Μελετζή. Θέλει να σας βγάλει φωτογραφία. Για να δημοσιευθούν και να μάθουν και όλες οι γυναίκες ότι πραγματικά υπάρχουν γυναίκες που πολεμούν. Στο δρόμο αυτά μας τα έκανε πιο λιανά ο Μελετζής και μας έβγαλε έξω εκεί που κάναμε τις ασκήσεις, με φόντο την απεραντοσύνη, να βγάλει φωτογραφία. Είχε μεγαλούτσικη μηχανή. Πότε κοντά, πότε αυτό, μια ανφάς, μια προφίλ, μία από εδώ, μια από εκεί.» **3**

Ο Μελετζής φωτογραφίζει τα κορίτσια όλα μαζί και κάθε ένα ξεχωριστά. Κάποια στιγμή αρχίζει να εξετάζει προσεκτικά τα πρόσωπά τους. Προσπαθεί να διαλέξει το καταλληλότερο. Αλλάζει συνεχώς θέση και τις κοιτά από κάθε δυνατή γωνία.

«Στο τέλος μας είπε. Θέλω να διαλέξω ανάμεσά σας μια κοπέλα που η φωτογραφία της θα

φιγουράρει σε περιοδικά και εφημερίδες. Γι' αυτό θέλω να βρω ανάμεσά σας έναν αντιπροσωπευτικό τύπο. Η γυναίκα αντάρτισσα έγινε θρύλος. Πρέπει να τη δουν, να καταλάβουν όλοι το γενναίο αγώνα σας για την κατάχτηση των γυναικείων δικαιωμάτων. Όλοι διψούν να δουν φωτογραφίες. Καταλαβαίνετε, λοιπόν, κορίτσια πως πρέπει να σας προσέξω πολύ για να βρω το κατάλληλο πρόσωπο, ένα τέλειο προφίλ.»**4**

Τελικά η Τιτίκα Παναγιωτίδου, από την Ποντοκώμη, η μικρή ανθυπολοχαγίνα, θα επιλεγεί για να συμβολίσει το πρότυπο της ένοπλης αντάρτισσας.

«Ωχ, η καρδιά μας άρχισε να χτυπάει. Όλες το ομολόγησαν και εγώ το ομολογώ. Γιατί η κάθε μία ήθελε αυτή να είναι το πρόσωπο που θα διαλέξει. Αγωνία. Νομίζω ότι δεν θα είχα τόση αγωνία αν ήταν να κυριεύσω ένα εχθρικό λόφο, που συνήθως κάνουν, και υπάρχουν και τέτοιες περιπτώσεις, γιατί εκεί ήταν άλλο το θάρρος, άλλο να λες θέλω να βγω πρώτη, να προχωρήσω μπροστά. Εδώ ήταν κάτι άλλο. Και ξαφνικά ανακοινώνει το όνομά μου. Οι άλλες στην άκρη και έβγαζε εμένα φωτογραφίες. Μία εδώ, μια εκεί, όπως είπα, ανφάς, προφίλ, έτσι, έτσι, έτσι...»**5**

«Δέχτηκα συγκινημένη και σιωπηλά την απόφασή του. Αυτός ήξερε! Και η φωτογραφία θα περνούσε τα σύνορα της αιωνιότητας!»**6**

«Ήθελα με τέσσερις - πέντε φωτογραφίες να δώσω το έπος της Εθνικής Αντίστασης», θα πει, πολλά χρόνια αργότερα, ο Σπύρος Μελετζής. «Προσπαθούσα μέσα σε κάθε φωτογραφία, να πιάσω την έκφραση, τις κινήσεις, αυτό που έβγαине μέσα από κάθε στιγμή. Ήθελα ακόμα και ο πιο μικρός αντάρτης να έχει μεγαλείο, να έχει έκφραση». Και όταν τον ρωτούν ποιες φωτογραφίες θεωρεί ενδεικτικές αυτού αγώνα, χωρίς να σκεφτεί απαντά: «Χωρίς αμφιβολία, η αντάρτισσα η Τιτίκα και ο ανώνυμος αντάρτης που κρατάει το όπλο του και είναι σκαρφαλωμένος πάνω σε μια ράχη. Εξάλλου, συνέχισε, αυτές οι δυο φωτογραφίες έκαναν το γύρο του κόσμου. Επίσης το πορτρέτο του Αρη Βελουχιώτη και οι μοναδικές φωτογραφίες που τράβηξα από το Εθνοσυμβούλιο της Ελεύθερης Ελλάδας, είναι ενδεικτικές. Αυτές οι φωτογραφίες είχαν την έκφραση και την κίνηση του λαϊκού αγωνιστή.»**7**

Και η η Τιτίκα Παναγιωτίδου-Γκελντή, 64 χρόνια μετά το πέρασμά της στην ιστορία, θα εκφράσει την πίκρα τη δική της, αλλά και χιλιάδων ακόμα αγωνιστών της λευτεριάς του λαού μας:

«Εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσα να αντιληφθώ πόσο θα επηρέαζε τη ζωή μου αυτή η φωτογραφία. Στα δύσκολα χρόνια που ακολούθησαν, η φωτογραφία με έκανε ακόμα πιο

αναγνωρίσιμη, αλλά και πιο ευάλωτη, αφού μέχρι και φυλακή πήγα. Ήταν το πικραμένο “ευχαριστώ” για όσα είχαμε κάνει για την ελευθερία της πατρίδας μας.» 8

Παραπομπές

1. Το γραμματόσημο φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Παναγιώτης Γράβαλος
2. Από το βιβλίο “Γεννηθείς εις Καύκασον Ρωσσίας” των Ανδρέα Αθανασιάδη και Χρήστου Μιχαηλίδη. Πηγή: **Πόντος και Αριστερά**
3. Συνέντευξη της Τιτίκας Παναγιωτίδου-Γκελντή. Πηγή: “Καυκάσιος Ποντοκωμίτης”. Αναδημοσίευση: Πόντος και Αριστερά, ό.π.
4. Από το βιβλίο “Γνωριμία με τις αντάρτισσες”, εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή, 1983, σ. 112-115. Πηγή: Ιός της Κυριακής, εφημερίδα Ελευθεροτυπία, 10/3/1996
5. Συνέντευξη Της Τιτίκας Παναγιωτίδου-Γκελντή, ό.π. “Γνωριμία με τις αντάρτισσες”, ό.π.
6. Εφημερίδα Ριζοσπάστης, Κυριακή 18 Αυγούστου 1996
7. Από ρεπορτάζ του Μάνου Τσαλδάρη στην εφημερίδα Espresso, Τετάρτη 19 Νοέμβρη 2008

Πηγή: e-oikodomos.blogspot.gr